

NORRBOTTEN NEO

PORTRÄTTERAR

KLAS TORSTENSSON

Besättning

Pierre-André Valade, dirigent

Sara Hammarström, flöjter

Emil Jonasson, klarinetter

Daniel Saur, slagverk

Mårten Landström, piano

Brusk Zanganeh, violin

Pär Lindqvist, viola

Elemér Lavotha, cello

Program

Klas Torstensson (f. 1951)

Pocket Size Violin Concerto (2010)

Speltid: 14'

Arnold Schönberg (1874-1951)

Kammarsymfoni nr 1 op. 9 (1906)

Arr: Anton Webern

Speltid: 20'

Klas Torstensson (f. 1951)

*Sieben mal NEO (2014)**

Speltid: 25'

* Bearbetad för Norrbotten NEO

Foto: Guy Vivien

Pierre-André Valade

Norrbottn NEO dirigeras i detta program av den klangkänslige fransmannen **Pierre-André Valade**, som utmanas att återskapa den mest intima formen av kammarmusik. Pierre-André Valade är chefsdirigent för danska **Athelas Sinfonietta Copenhagen** sedan 2009. Sedan 2013 är han även förste gästdirigent för **Ensemble Orchestral Contemporain** i Lyon.

Valade har prisats för sina framföranden av nutida musik och anlitas regelbundet av festivaler och orkestrar världen över. Av hans många inspelningar har **Gérard Griseys** *Les espaces acoustiques* rönt särskilt stor uppmärksamhet och tilldelats både Diapason d'or de l'année och Grand Prix de l'Académie Charles Cros. 2001 belönades han av franske kulturministern med Chevalier dans l'Ordre des Arts et des Lettres.

Foto: Petra Isaksson

Klas Torstensson

Klas Torstensson kommer från Gamleby och Tjusts långskurna havsvikar, men är sedan 1973 bosatt i Holland, där han är gift med sopranen **Charlotte Riedijk**. Med sin musik, präglad av djup originalitet och konstnärlig kompromisslöshet, är han en skarp och unik profil i både svensk och holländsk musik. Ett huvudverk är operan *Expeditionen*, (i konsertversion framförd på Konserthuset 2001 och Berwaldhallen 2009) som är baserad på **Samuel August Andréés** tragiska Nordpolsexpedition 1897, ett annat är det stora körverket *Arcadia* 1689 med drottning **Christina** i fokus. Den gripande sångcykeln *In grosser Sehnsucht* om fem tragiska kvinnoöden vittnar om socialt och politiskt engagemang. Klas Torstenssons naturkänsla speglas bland annat i orkestertrilogin *A Cykle of the North*

nyckelorden är förminskning och förlåtelse

och hans första Kammarsymfoni i mitten, mellan två verk av Klas Torstensson, som båda har en relation till Schönberg. Nyckelorden är FÖRMINSKNING och FÖRLÅTELSE.

Pocket Size Violin Concerto

Klas Torstensson

Titeln *Pocket Size Violin Concerto* beskriver en förminskning. År 2010 komponerade **Klas Torstensson** en stor violinkonsert för violinisten **Jennifer Koh** och **Het Nieuw Ensemble** i Amsterdam. Konserthen anknyter både till svensk folkmusik och amerikansk fiddletradition. Samma år fick han en beställning för violinisten **George Kentros** och ensemblen **Pär-lor för svin** (violin solo, flöjt, cello och piano). Torstensson "förminskade" då sin violinkonsert till kammarmusikformat och halva speltiden, "utan att skada musikens själ".

(*Fastlandet – Polarhavet – Himmelen*). I konserten med **Norrbotten NEO** ställs **Arnold Schönberg**

Kammarsymfoni nr 1

Arnold Schönberg

Arnold Schönberg komponerade sin *Kammarsymfoni nr 1* för 15 soloinstrument 1906, som ett led i en annan förminskningsprocess: från senromantikens utbredda orkestrala elephantiasis till ett kammarmusikaliskt orkesterspråk, vars förebilder stod att finna i de kammarmusikaliska partierna i **Mahlers** och **Brahms** symfonier. Kamarsymfonin står med sin komplexa och sköra "stora polyfoni" på gränsen mellan symfonik och kammarmusik, och som en milsten i modernismens historia. "Fanfaren" med staplade kvartintervall (inte terser) i femte takt tycks signalera en ny tid. Å andra sidan förverkligar symfonins form romantikens favoritidé om flersatsighet inom ramen för en sats.

Schönberg klagade bittert över att dirigenter och musiker behandlade kamarsymfonin som orkestermusik, över usla framföranden, felaktiga tempi och bristfälligt samspel. "Den är mitt sorgebarn".

Hans f.d. elev **Anton Webern** förminskade kamarsymfonin till pianokvintett, vilket i sin tur gav Schönberg idén till en version med samma instrumentarium som **Pierrot Lunaire**, så att båda skulle kunna framföras på samma konsert. 1922-23 tillkom med Weberns hjälp och Schönbergs detaljerade anvisningar versionen med flöjt, klarinett, violin, cello och piano.

Sieben mal NEO

Klas Torstensson

Sieben mal NEO (Sju gånger NEO) är en adaption av **Klas Torstenssons** verk *Sieben mal Sieben* som skrevs för **New European Ensemble** (2013). Uppdraget var då att skapa ett verk som var relaterat till **Arnold Schönbergs** *Serenad* från 1924, ett så kallat ”companion piece”, genom att använda samma ensemble (utom sångaren), dvs klarinett, basklarinett, mandolin, gitarr, violin, viola och cello. Men också den lättsamma atmosfären och allusionerna på wiensk underhållningsmusik speglar Schönbergs *Serenad*.

verkets titel leker med sjutalet (sju instrument, sju satser) men syftar också på det ställe i Matteus-evangeliet, där Petrus frågar Jesus: »Herre, huru många gånger skall jag förlåta min broder

Verkets titel leker med sjutalet (sju instrument, sju satser) men syftar också på det ställe i **Matteus**-evangeliet, där **Petrus** frågar **Jesus**: »Herre, huru många gånger skall jag förlåta min broder, om han för-syndar sig mot mig? Är sju gånger nog?

Och Jesus svarade honom: »Jag säger dig: Icke sju gånger, utan sjuttio gånger sju gånger.»

Tonsättaren: »Det är Arnold Schönberg som skall förlåtas! Han skall förlåtas för sitt dominerande inflytande på sina efterföljare efter andra världskriget – **Stockhausen, Boulez, Darmstadt**-traditionen – in absurdum. Det är Schönbergs storhet som skall förlåtas.»

Förlåtelsen ges med en sammanhängande svit för sju musiker i sju delar. Det gäller också adaptionen *Sieben mal NEO*.

Göran Bergendal
15/9 2016 för KFO